

Energia-decreixement, és aquest el debat?

written by Pep Puig i Boix | 16 de gener de 2018

En molts cercles de debat i crítica al sistema energètic brut, centralitzat, ineficient i no renovable, heretat del segle XX, es tracta sobre el concepte de decreixement i es vincula amb l'energia.

Relacionar decreixement i energia és acceptar un reduccionisme que normalment practiquen els que podem anomenar com secta dels incendiariis del clima. Aquesta secta sempre confon, de forma molt interessada, el que és l'energia amb uns materials específics que es troben en el subsòl a diverses parts del planeta. Aquests materials, anomenats combustibles (fòssils i nuclears), han dominat l'economia de bona part del segle XX i aquest sistema de domini malda, encara avui, per continuar el seu afany destructor d'ecosistemes i del bé comú més preciós del planeta, la biosfera.

Els combustibles (siguin fòssils o nuclears) no són, ni han sigut mai, energia. L'energia s'obté solament quan es procedeix a la combustió o fissió dels materials. Els materials fòssils i nuclears es destrueixen (generant tota mena de residus contaminants) i s'obté com a resultat una forma concreta d'energia: energia tèrmica!

L'energia és molt més que aquesta visió reduccionista. L'energia és allò que fa que l'univers funcioni com ho fa, és allò que permet als éssers vius viure, ja que tots els éssers vius som transformadors d'energia.

El concepte de decreixement s'aplica fàcilment a l'ús que se'n fa dels materials (les matèries primeres no renovables). Donada la seva finitud a la crosta de la Terra, té tot el sentit del món aplicar polítiques que facin minvar la utilització de tots aquests materials no renovables. I una

d'elles és el decreixement. Però, ¿és aplicable el concepte de decreixement a l'aprofitament de l'energia continguda en els fluxos biosfèrics, com ara l'energia del Sol i la força del vent?

L'activitat d'escalfar aigua a força de cremar qualsevol combustible fòssil o de degradar electricitat generada a partir de la fissió del nucli de l'àtom de l'urani 235 fa que una vegada cremat el combustible fòssil o fissionat el nucli de l'urani 235 ja no pugui ser disponible per a tornar a ser utilitzat.

Per descomptat que hem d'abandonar el sistema vigent des de les societats del neandertal, que ens permet disposar d'energia a base de cremar, a base de fer foc (foc fòssil, però també 'foc' nuclear). Per tant, no solament hem de decreixer en l'ús de materials fòssils i nuclears, sinó que els hem d'abandonar totalment, i ben aviat i ben de pressa, si volem preservar la salut ecològica de la biosfera.

Però l'energia que necessitem per viure dignament la podem obtenir de l'energia continguda en els fluxos biosfèrics i litosfèrics, captant-la, transformant-la i usant-la. I l'energia que obtenim d'aquests fluxos, hem d'aprendre a fer-la servir per disposar dels serveis que la societat demana, però fer-ho de la forma més eficient possible i evitar malbarataments de tota mena, ja que si no la fem servir de forma eficient, l'estem malbaratant. Diem-ho clar i català: hem de batallar obertament per aturar l'escandalós malbaratament d'energia que fa la societat productivista-consumista-contaminadora.

Tornant al tema d'escalfar aigua, si ho fem amb la radiació que la Terra rep procedent del Sol, això no fa pas que el flux de radiació minvi, ja que continuarà estant disponible per a la seva captació.

Per tant quan es parla que decreixer vol dir disminuir el

'consum' d'energia, s'hauria de precisar dient que es tracta de reduir l'ús que se'n fa dels materials fòssils/nuclears que són la base de les fonts d'energia no renovables. Les fonts d'energia renovable, que es basen en la captació de l'energia continguda en els fluxos biosfèrics, no es consumeixen pas, simplement es capten, s'aprofiten i tornen a ser disponibles per a noves captacions i aprofitaments.

Mentre les limitacions en l'ús de materials no renovables forcen la societat cap al camí del decreixement, les limitacions en l'ús dels fluxos biosfèrics venen per una altra banda, que no té res a veure amb el decreixement. El límit prové de la quantitat de radiació solar disponible a les capes altes de l'atmosfera ($1,3 \text{ kW/m}^2$). Per tant, no té sentit parlar de decreixement en l'ús d'energies renovables, sinó que, en tot cas, s'hauria de parlar del decreixement de la intensitat energètica d'aquelles activitats que superin la constant solar.

Un debat social que mai se sol fer és el de discutir i determinar quanta energia es necessita per viure dignament. I no solament en l'àmbit individual o familiar, sinó a la societat. Aquest debat és bàsic per abordar la situació actual de malbaratament de materials.

A més a més d'aquest debat, un altre debat, associat al primer, ha de ser decidir quina tecnologia hem de fer servir per disposar d'energia. I és que per disposar d'energia es necessita tecnologia. I com molt bé va escriure Hermann Scheer "la revolució tecnològica no es dona només per la tècnica en si mateixa, sinó per les persones que aprofiten les noves possibilitats que ofereix la tècnica. D'una innovació tècnica sorgeix un moviment social. Es pot impulsar des de dalt. Però el desplegament massiu es fa des de baix. La revolució energètica es basa en l'establiment de múltiples nous fets sense demanar permís als titulars de les estructures energètiques existents".

I això obre la porta a un tercer debat entorn de qui ha de controlar el sistema mitjançant el qual la societat pot disposar d'energia. És evident que en una societat democràtica, el sistema energètic també hauria de seguir criteris de democràcia. Cosa que vol dir que les persones no solament han de poder escollir la font o les fonts d'energia que proveeixen els serveis que necessiten, sinó que les persones de forma individual i col·lectiva han de tenir reconegut el dret a captar, transformar i usar les fonts d'energia renovables i poder ser propietàries de les tecnologies que permeten disposar d'energia. És el que s'anomena apropiació social de la tecnologia, que és la base per poder fruir de la DEMOCRÀCIA ENERGÈTICA.

Aquests són els tres debats principals que qualsevol societat haurà d'abordar al segle XXI. Emmascarar-los amb la qüestió del decreixement no em sembla encertat ni enfocat.